

Markus Nieminen

Berliinin olympialaiset natsiaatteen edistäjänä

Berliinin kaupungille myönnettiin olympialaisten vuoden 1936 kesäkisojen isännöisyys vuonna 1931. Isännöidyn myöntäminen oli seurausta Berliinille myönnetystä vuoden 1916 kesäkisoista, jotka jouduttiin perumaan Ensimmäisen maailmansodan johdosta.

Natsipuolueen valtaannousu vuonna 1933 muutti olympialaisten suunnitelmat täysin. Natsit muuttivat kisat omaksi propagandatapahtumakseen. Vaikka vuoden 1936 kesäolympialaiset muistetaan nykyään lähinnä ”natsiolympialaisina”, aloitti kisat monta tähän päivään asti jatkunutta perinnettä

Miksi propagandaa?

Mikä oli natsien motiivi tehdä ”ihmiskunnan kisoista” oma tarkasti suunniteltu teatterinäytelmänsä? Miksi tämä tehtiin aikana, jolloin natsipuolue herätti vastustusta ympäri Eurooppaa?

Natsien motivaattoreina oli oman kuvansa muokkaaminen. Natsit todella aiheuttivat kylmiä väreitä ulkomailla niin tavallisille kansalaisille, poliitikoille, kuin businessmiehille. Kaikkien näiden yhteiskuntaluokkien tukea natsipuolue kuitenkin tarvitsi, jotta se voisi saada – omasta mielestään – itselleen kuuluneen aseman kansainvälisessä yhteisössä ja myös jatkaa sotilaallista varustautumistaan. Tämän takia Berliini siivottiin täysin ennen kisoja ja kaikki viittaukset antiseminismiin ja natsien toimiin piilotettiin. Saksasta haluttiin antaa kuva kehittyneenä ja kunnioitusta herättävänä valtakuntana. Tämän takia kisoissa korostettiin yhteyksiä antiikin Kreikkaan. Muun muassa olympiasoihtu oli natsien idea. Ulkomainen media ihasteli ja seurasi olympiasoihdun kulkua läpi Euroopan. Tämä lisäsi kisojen odotusta ja tärkeyttä.

Toisaalta, Berliinin olympialaisia varten rakennettiin myös paljon uutta infrastruktuuria. Moottoritiet, hotellit ja kisapaikat rakennettiin pitkälti kisojen varjolla. Itse kisoissa käytettiin ensimmäisenä maailmassa televisiointia ja suoria lähetyksiä. Kisoista koottiin myös kokonainen elokuva *Olympia*.

Natsien tavoitteet kisoista onnistuivat jopa yli odotusten. Kisat olivat kaikkien aikojen suurimmat ja mahtipontisimmat. Ulkomaiset kisavieraat ja toimittajat häkeltyivät natsien rakentamasta teatterista ja Saksan arvostus ja vaikutusvalta kasvoivat olympialaisten ansioista.

Oliko tämä oikein?

Noustessaan valtaan 1933, Hitler ei ollut ollenkaan kiinnostunut kisoista. Hän oli jopa niitä vastaan, koska maailman keskipisteenä toimiminen ei sopinut hänen suunnitelmiinsa. Hän kuitenkin muutti mielensä ymmärrettyään, millaista hyötyä kisoista voisi saada; natsien intressit kisoissa liittyivät vain oman aatteensa edesajamiseen.

Tämän ”oikeutta” voi tutkia moraaliteorioiden avulla. Moraaliteoriat pyrkivät selittämään tekojen oikeutusta eri näkökulmista

hyve-etiikka	velvollisuusetiikka	seurausetiikka
Hyve-etiikka pyrkii määrittämään tekoa tekijän kannalta. Teon oikeellisuuteen vaikuttaa, onko sen tekijä ”hyveellinen” ihminen vai ei. Yksittäinen teko sinänsä ei ole oikein tai väärin.	Velvollisuusetiikkaan kuuluu kiinteästi, että teko pitää olla yleistettävä yleiseksi säännöksi tai laiksi. Yksittäinen teko on oikein, jos jokainen voisi toimia sen mukaisesti	Seurausetiikka tutkii tekoa sen seurauksien kannalta. Pahallakin teolla voi olla positiivisia seurauksia, jotka tekevät siitä loppujan lopuksi oikean.
Olympialaisten propandan luojina toimivat natsit. Koska edes natsista puhuttaessa ei voi yleistää kaikkia yksilöitä tietynlaiseksi, pitää tutkimuskohteeksi valita Saksan Kansallissosialistinen Puolue (NSDAP) tai natsismi aatteena. Nykytiedon valossa molempia voidaan pitää vastuullisina kymmenien miljoonien ihmisten kuolemaan, ihmisoikeuksien rikkomiseen ja rikoksiin ihmisyyttä vastaan. Näin ollen, olympialaisten käyttöä propagandavälineenä voidaan pitää pahana asiana, koska sen tekijät eivät olleet hyveellisiä	Olympialaiset ovat harvoja tapahtumia, joissa kansojen erimielisyydet ja konfliktit jätetään sivuun ja kansakunnat kilpailevat keskenään samoin säännöin, ilman, että tuloksella on konkreettista vaikutusta. Jotta natsien toimet olisivat olleet oikein, pitäisi jokainen tapahtuma muuttua propagandaksi ja teatteriksi. Koska onnistuneet kisat johtivat osittain Saksan toimiin kisojen jälkeen, voidaan sanoa, ettei tällainen ole oikein. Näin ollen, natsit eivät toimineet oikein.	Berliinin olympialaisten propagandan seurauksena Saksa sai arvostusta, vaurautta sekä poliittista painoarvoa. Tämä johti Toisen maailmansodan tuhoon siinä laajuudessa, mitä koettiin. Toisaalta, Maailmansodan tulos oli hyvä. Olisiko tämä tulos voinut olla huono(mpi), jos Berliinin olympialaisissa ei olisi ollut natsipropagandaa? Vaihtoehdot on täynnä jossittelua, joten seurausetiikka ei pysty antamaan yksiselitteistä vastausta propagandan käytön oikeellisuuteen.

Kirjallisuutta:

Anton Rippon, Hitlerin olympialaiset 1936